

El poder i la dignitat dels Països Catalans

Si a aquestes alçades encara estem discutint sobre si hi ha alguna cosa que es pugui anomenar Països Catalans, no és pas per si existeixen de manera fàctica, sinó per les dificultats de tenir-ne alguna mena de control i per si en podem parlar sense semblar que ens hem begut l'enteniment o sense merèixer tota mena de desqualificacions i impertinències. Si més no, d'ençà del Gènesi sabem que posar nom és una qüestió de poder, de domini, de domesticació. I sabem que a l'acció de posar nom li segueix la possibilitat de qualificar moralment allò que prèviament s'ha anomenat. Déu, a cada gest creador, primer hi posa nom i després veu que és bo. Dit en termes sociològics, el nom és allò que dóna validesa cognoscitiva a qualsevol realitat, a la qual després cal afegir-hi dignitat normativa. I, ara com ara –si se'm permet estirar la metàfora bíblica–, per bé que els Països Catalans ja han estat creats, del que no hem estat capaços encara és de domesticar-los i tampoc d'atorgar-los la dignitat normativa que els caldria.

Des d'aquest punt de vista, doncs, l'extensíssima història dels debats i les reflexions sobre l'existència dels Països Catalans ha de ser vista fonamentalment com la història dels combats retòrics i polítics –fins ara, perduts– per posar nom a una realitat que es resisteix a ser domesticada i fer-la fer digna. És com l'acudit d'aquell gallec que assegurava que no creia en les bruixes i, tanmateix, sabia que “de habermas, haylas”. Sí: els Països Catalans són negats amb la mateixa tossuderia que existeixen. Una tossuderia digna de ser estudiada amb una mica més d'orgull i, en qualsevol cas, sense l'acomplexament

SALVADOR
CARDUS

o els retrets –i a vegades el ressentiment i tot– de com ho solem fer.

És per això que potser cal recordar el que és obvi. Per començar, existeix el fet indiscutible d'una llengua compartida, que no és pas poca cosa. I existeix una realitat física, territorial, dins de la qual es produeix una densitat d'intercanvis impressionant que dóna lloc a unes interdependències –sobretot, econòmiques, però no tan sols– que s'han mostrat consistents, duradores i ara creixents com mai. Hi ha també realitat institucional potent en àmbits especialitzats: l'Institut d'Estudis Catalans, la Xarxa Vives d'Universitats, l'Institut i la Federació Ramon Llull, l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana o l'Institut Ignasi Villalonga en són bons exemples. Hi ha producció editorial –revistes i llibres– que comparteix mercat, fet que suposa l'existència d'un notable espai d'intercanvi intel·lectual. Hi ha una potentíssima realitat artística viscuda com a patrimoni comú com ha demostrat, posem per cas, la recent i intensa commemoració arreu del territori dels vint anys de la mort d'Ovidi Montllor. Hi ha, amb alts i baixos, realitat comunicativa de la qual la revista EL TEMPS és un bon testimoni. I, sense vo-

ler ser exhaustiu, tot i que no és fàcil de quantificar, hi ha hagut i hi continua havent un més que considerable i generós suport institucional i financer als Països Catalans, això sí, a vegades discret i fins i tot inconfessable.

Faig aquesta llista improvisada i incompleta per insistir en la idea inicial: el problema no és el de l'existència fàctica dels Països Catalans, sinó el de l'enorme dificultat de convertir-los en una realitat política, és a dir, en un sistema territorial governable. I si el mateix nom ja resulta tan problemàtic, no és per altra cosa que per aquesta absència del poder que és necessari per batejar-los com ens doni la gana. De moment, els Països Catalans viuen a la intempèrie política, i per cert, se'n surten prou bé. A la mateixa intempèrie en què han viscut, amb poca o molta sort, cadascun dels territoris que la componen. Com podíem pretendre que els Països Catalans tinguessin el poder polític que amb prou feines tenen les illes Balears, el País Valencià o Catalunya? Si ni el País Valencià ha pogut dir-se pel seu nom, com no havíem de discutir pel conjunt?

Ara bé, que no en tinguem el control polític, no vol dir que els Països Catalans no ens siguin molt presents, fins i tot quan els hem de viure sense poder-ne dir el nom, o simplement, sense ni tan sols saber-ne el nom. O havent-ho de fer amb eufemismes, per no violentar les altres realitats polítiques, per elles mateixes prou estantisses. Perquè sí, és cert que des de Catalunya s'ha mostrat –en públic– una prudència que pot semblar covarda respecte dels Països Catalans. Però imagino que ningú no ignora la feblesa política de l'autonomia en què havia de sobreviure, i com s'ha hagut de protegir

